

čerpių neaptikta. Po tyrinėjimų atkastos koplyčios liekanos buvo užpiltos atkastomis griuvenomis, bet detalūs matavimai įgalina ją bet kada vėl atkasti arba parengti detalų konservavimo projektą.

Šalia koplyčios, į Š ir ŠV, būta kapų. Tyrinėjimų metu atkastos dvi tokios kapavietės, kuriose palaidoti mažamečiai vaikai. Matyt, kaip teigia vietos gyventojai, tai Tiškevičių vaikų kapai. Kapavietės paliktos iki galo neatkastos, kapai nepreparuoti, bet buvo vėl užkasti.

Vadinamojoje „Rožių alėjoje“, kuri yra į R nuo dvaro rūmų, iškasta apie 23 m ilgio trasa, norint patikslinti senojo tako – grindinio vietą. Ji galėjo būti maždaug apie 5 m nuo dabartinės alėjos R krašto, o jos plotis siekė iki 4,5 m.

Albinas KUNCEVIČIUS

Investigations of Trakai Užtrakis Park in 1998

In 1998, in Trakai Užtrakis Park, archaeologists were looking for the site of a fountain, which was never discovered. In the site of Užtrakis Chapel, the foundations of the former chapel were found. Next to the chapel, the burials of two children were found, but they had not been finally dug up.

Linas KVIZIKEVIČIUS

SIESIKŲ DVARVIETĖS TYRINĖJIMAI 1998 M.

1998 m. liepos–rugpjūčio mėn. LII archeologinė ekspedicija vykdė archeologijos žvalgomouosius tyrinėjimus Ukmergės r. Siesikų dvarvietėje. Šių tyrinėjimų užduotis – patikslinti šio paminklo chronologiją bei nustatyti namų valdoje esančio paminklo dalies kultūrinio sluoksnio storį, intensyvumą.

Rašytiniuose šaltiniuose minima, kad dvaro įkūrėjas buvo kunigaikštis Gabrielis Daumantas (1517 m.), pasivadinęs Siesikiečiu (Siesickiu). Manoma, kad pilis pastatyta 1492–1517 m. laikotarpiu. Nuo XVI a. I pusės Siesikų pilį valdė Jono Daumanto Siesickio giminės pagrindinė šaka. 1713 m. mirus pilies savininkui Mykolui Siesickiui, pilį paveldėjo duktė Marijona Elžbieta, kuri,

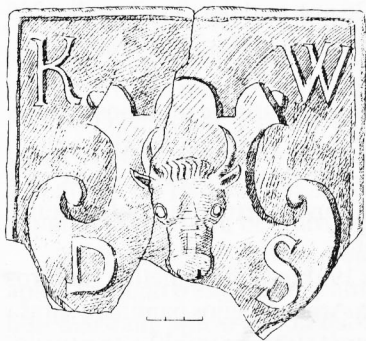
ištekėdama už Mykolo Antano Radvilos (1736 m.), perleido Siesikų pilį. 1746 m. Siesickis Leonas Radvila pardavė ją Konstantinui ir Marijonai Daugėloms, kurių giminės valdė ją iki 1940 m.

Yra išlikęs 1725 m. Siesikų dvaro inventorių, kuriame minimos krosnys – „žalios krosnys su kokliais ant baliasinų“ bei „viena pilka, kita balta“. (Archeologams ši žinia gana svarbi tyrinėjant dvare rastus koklius, nes nuoroda leidžia susidaryti vaizdą, iki kada buvo vartojami kokliai, kurie pagal stilių priskiriami XVII a. laikotarpiui.)

Į archeologų akiratį dvarvietė pateko tik 1991 m., kai tuometinė Kultūros paveldo inspekcija įtraukė šį objektą į laikiną Archeologijos paminklų sąrašą (LA–08–46). Tuo metu vizualiai buvo nustatyta paminklo teritorija. Archeologijos žvalgomuosius tyrinėjimus dvaro teritorijoje pradėjo PRI archeologas S. Patkauskas (tyrinėjimų ataskaitos LII archyve nėra, vėlesnis tyrinėtojas V. Grišinas nurodo, kad ataskaita dar rašoma. Žr. Grišinas V. XVI–XIX a. respublikinės reikšmės architektūrinis paminklas Siesikų dvaro ansamblis, reg. Nr. ATR–150 1994 m. archeologinių tyrimų ataskaita, *LII Rankraštynas*, f. 1, b. 2322, p. 19). Yra žinių, kad dvarvietėje archeologijos žvalgomieji tyrinėjimai vykdyti nuo 1989 m. (žr. Gendrenas G. Siesikai 1997. Dvaro rūmai. Drenažas. Archeologijos žvalgomieji tyrimai ir archeologijos tyrinėjimai. Ataskaita, *LII Rankraštynas*, f. 1, b. 2926, p. 3).

1996 m. minėtas archeologas V. Grišinas dvarvietėje atliko archeologinius tyrinėjimus, susijusius su dvaro tvarkymo darbais (žr. Grišinas V. Min. veik., *LII Rankraštynas*, f. 1, b. 2322). Tuo kartu buvo iširtos 5 perkastos ir 6 šurfai, iš viso 167 m² dydžio plotas, aptikta XVI–XVII a. radinių, pastatų liekanų.

1997 m. PRI tęsė architektūrinius, istorinius dvaro ansamblio tyrinėjimus bei konservavimo, restauravimo darbus centriniuose dvaro rūmuose. Su šiais darbais buvo susiję ir archeologiniai tyrinėjimai (vadovas G. Gendrenas). Ekspedicijos metu nuosekliau tyrinėtas 100 m² dydžio plotas, aptikta daug XVI–XVII a. radinių: grindų plytelių, plokštinių–herbinių koklių, keramikos ir kitokių radinių. Visi anksčiau vykdyti archeologiniai tyrinėjimai parodė, kad dvarvietėje yra susiformavęs (nors daugelyje vietų ir nestoras 5–20 cm) vertingas kultūrinis sluoksnis, kuriame yra daug archeologinės medžiagos.

Pav. 34. Koklis iš Siesikų dvarvietės.
Fig. 34. Glazed tile from the site of
Siesikai estate.

1998 m. žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų metu Siesikų dvarvietės V dalyje ištirta 11 šurfų, bendras 30 m² plotas. Nustatyta, kad į namų valdą patenkančioje teritorijoje yra susiformavęs nuo 30 cm iki 1 m storio kultūrinis sluoksnis. Centrinėje dalyje, gyvenamojo namo kieme, jis susiformavęs netolygiai, vienur storesnis, kitur menkesnis, kitur – iš viso nesusiformavęs. Paminklo R dalyje, šalia esančių ūkinių pastatų, archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio neaptikta. Vakarinėje saugomos teritorijos dalyje aptiktos 2 iki šiol nežinomos akmenų–plytų mūro sienos, jungtos kalkių skiediniu. Sluoksnyje šalia jų aptikta daug XVII a. I pusės glazūruotų ir be glazūros plokštinių koklių. Vieni rastieji kokliai puošti herbu – skyde jaučio galva (pav. 34), kiti – augaliniu tėtiniu ornamentu. Iš viso 1998 m. ekspedicijos metu rasti 39 radiniai.

Siesikų dvarvietę pasiūlyta įtraukti į archeologijos vertybių registrą, tačiau būtina pakoreguoti šiuo metu saugomą teritoriją. Centrinė ir V paminklo dalis turi būti saugomos kaip archeologijos paminklas.

Linus KVIZIKEVIČIUS

Investigations of the site of Siesikai estate

In 1998, the expedition of LIH did archaeological surveys in the site of Siesikai estate (Ukmergė district). In the western part of Siesikai estate, 11 test excavations in the total area of 30 m² were done. It was established that in the territory of the estate, the cultural layer of 30 cm–1 m was formed and 2 still unknown stone-brick walls fixed by mortar were found. In the zone next to them a lot of glazed and non-glazed flat tiles dating back to the first half of the 17th century were found. 39 finds in all were collected.

Birutė SALATKIENĖ

KURTUVĖNŲ DVARO SODYBOS TYRINĖJIMAI 1998 M.

Kurtuvėnų dvaras (Šiaulių r.) istoriniuose šaltiniuose minimas nuo 1498 m., kai dvaro savininkas Mikalojus Jaugėlavičius Kurtuvėnų bažnyčiai padovanojo kaimą su 6 gyventojais. Kurtuvėnų dvaras išsilaikė daugiau kaip 500 metų, jo istoriją tyrinėjo istorikė Jūratė Valužytė. 1940 m. tarybų valdžia dvarą nacionalizavo. Tarybiniais metais dvaras priklausė kolūkiui. Po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo čia buvo Kurtuvėnų žemės ūkio bendrovė. 1993 04 27 centrinė Kurtuvėnų dvaro sodybos dalis buvo priskirta 1992 m. įsikūrusiam Kurtuvėnų regioniniam parkui, įeinančiam į Šiaulių miškų urėdijos teritoriją. Kurtuvėnų dvaras daug šimtmečių buvo regiono ekonominis ir kultūrinis centras, todėl neatsitiktinai jo sodyba buvo pasirinkta regioninio parko centru, siekiant ne tik neleisti sunykti paskutiniams jos elementams, bet pamažu pradėti rekonstravimą.

Paskutinis dvaro rūmų pastatas, statytas XIX a. pab. dvarininkų Pliaterių, buvo sudegintas Pirmojo pasaulinio karo metais. Po gaisro jis nebuvo atstatytas ir gyvenamas, bet išstovėjo iki 1957 m., kai vietinių gyventojų buvo išardytas, o iš jo plytų pastatyta keletas miestelio namų. Dvaro oficina – tarnų namas ir ūkiniai pastatai išsilaikė geriau. Oficina po Antrojo pasaulinio karo krūį laiką dar buvo gyvenamasis namas, vėliau prie jos pastatytas priestatas, išgriautos vidinės pertvaros ir įrengti kultūros namai. Apie 1984 m. jie sudegė.

Kurtuvėnų regioninis parkas nutarė atstatyti dvaro oficiną tokią, kokia ji buvo iš pradžių, ir įkurti čia savo administraciją. Prieš rekonstravimą buvo atlikti istoriniai dvaro (žr. Valužytė J. Buvusi Kurtuvėnų dvaro sodyba, *Kurtuva. Kurtuvėnų regioninio parko metraštis*, 1996, Šiauliai, 1996, p. 5–14) ir archeologiniai oficinios tyrinėjimai. 1995 m. kovo mėn. šurfuoti oficinios pamatai, o rudenį ištirtas jos pastato vidus (žr. Salatkienė B.: *ATL 1994 ir 1995 metais*, V., 1996, p. 204–205; Salatkienė B. Kurtuvėnai – piliakalnis, dvaras, miestelis, *Kurtuva. Kurtuvėnų regioninio parko metraštis*, 1996, Šiauliai, 1996, p. 15–22.). Šių tyrinėjimų metu aptiktas dvaro sodybos kultūrinis sluoksnis. Po oficinios pamatais rasta atliekų duobė, užkonservuota